

PRINCESAS

PROSTITUCIÓ, EL CARRER DES DEL CARRER

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI

Aquesta és la història d'una amistat de dues prostitutes, de dues princeses. Una de les princeses es diu Caye, té trenta anys, un serrell de perruqueria i un atractiu de barri. L'altra és Zulema, una princesa dominicana desterrada, dolça i obscura, que via l'exili forçós de la pobresa i la desesperació.

Quan es coneixen són a llocs diferents, enfrontats: es miren amb recel perquè les prostitutes d'aquí veuen amb recel l'arribada de les novingudes. Caye i Zule aviat comprenen que les dues caminen per la mateixa corda fluixa. De la seva complicitat surt aquesta història.

Caye diu que hi ha princeses que són tan sensibles que no poden viure allunyades dels seus reialmes, perquè es moririen de pena. Segurament té raó perquè a Zulema els dies cada cop se li fan més difícils, els silencis més llargs, els filferros més estrets.

FITXA TÈCNICA I ARTÍSTICA DE LA PEL·LÍCULA

Direcció i guió: Fernando León de Aranoa

Productors: Fernando León de Aranoa i Jaume Roures

Nacionalitat: Espanya

Any de producció: 2005

Producció executiva: Carlos de Muns, Patricia de Muns, Sergio Agüero i Javier Méndez

Directora de producció: Marina Ortiz

Director de fotografia: Ramiro Civita

Música: Alfonso de Villalonga

Muntatge: Nacho Ruiz Capillas

Director artístic: Llorenç Miquel

So: Miguel Rejas i Polo Aledo

Ajudant de direcció: Antonio Ordóñez

Durada: 1 h 57 minuts

Intèrprets: Candela Peña (Caye); Micaela Nevárez (Zulema); Mariana Cordero (Pilar); Llum Barrera (Gloria); Violeta Pérez (Caren); Mónica Van Campen (Ángela); Flora Álvarez (Rosa); Maria Ballesteros (Blanca); Alejandra Lorente (Mamen); Luis Callejo (Manuel); Antonio Durán Morris (Funcionario); Pere Arquillué (Carlos); Pepa Anioarte (Alicia); Alberto Ferreiro (Voluntario) i Enrique Villén (propietari del bar).

ACTIVITATS

1. Feu una sinopsi del film.
2. Feu un retrat robot de Caye i de Zulema: situació, classe social, relació amb la família, problemàtica, evolució al llarg del film.
3. En els primers minuts de la pel·lícula diverses prostitutes des de la perruqueria parlen de les noies immigrants, i es queixen que els prenen la feina. Heu sentit aquest mateix tipus de conversa en altres àmbits? què en penseu? Està més justificada aquesta protesta referida a la prostitució que en altres casos?
4. Qui és Miss Metadona? Què li passa? Com la tracten les seves companyes? Què us sembla aquest personatge?
5. Caye és una prostituta que no prové d'una família pobra. Com és la seva família? Parleu de la seva mare. Per què creieu que la noia, en ocasions, està tan trista i deprimida? Per què creieu que es dedica a la prostitució?
6. Sovint Caye reflexiona en veu alta i diu coses com aquestes:
 - La nostàlgia no és dolenta perquè és el record d'una cosa bona. Jo no en tinc de nostàlgia perquè no m'han passat coses bones. De vegades tinc nostàlgia d'una cosa que no ha passat.
 - L'amor és que et vagin a buscar a la sortida de la feina.

- Les princeses són tan sensibles que noten la rotació de la Terra i es maregen, són tan sensibles que si estan lluny del seu reialme emmalalteixen, fins i tot es poden morir de tristesa.

- Les coses són importants no perquè existeixin sinó perquè algú pensa en elles. Existim perquè algú pensa en nosaltres.

- El pitjor no seria que no hi hagués res després de la mort. El pitjor seria que hi hagués una altra vida que fos com aquesta.

Comenteu-les.

7. Zule fa servir el seu pis amb la modalitat de “llit calent”. Què vol dir això? Qui ho acostuma a fer? És una pràctica nova?
8. En diversos moments de la pel·lícula, enmig d’una conversa, sona el mòbil de la Caye o de la Zule. Quin significat o simbolisme té aquest fet?
9. Per què torna la Zulema al seu país?
10. Al final de la pel·lícula Caye no agafa la trucada que li fan al mòbil. Li diu a la seva mare que l’agafi. Què penseu què deu significar aquest fet?

LLENGUATGE I TÈCNIQUES AUDIOVISUALS

1. En les primeres imatges del film, Caye va en taxi i des del cotxe es veuen imatges dels carrers. Quin nom té aquest moviment de càmera?
2. En diverses escenes, per exemple al mercadillo o quan Caye puja al pis de Zulema, la càmera enquadra les persones o les coses des d’un moviment anomenat càmera en mà. Mentre l’operador camina, la càmera es va movent i no enquadra les coses de manera fixa. Què vol transmetre aquest moviment de càmera?
3. La banda sonora té un paper molt important en aquesta cinta. Copieu la lletra de dues cançons de Manu Chao que sonen insistentment a la pel·lícula: Cinco razones i Me llaman calle. Comenteu el seu contingut.
4. Elaboreu la biofilmografia del director.

PROSTITUCIÓ, UN DRET HUMÀ?

Dues concepcions diametralment oposades de la prostitució s’enfronten a Europa en els darrers temps. Davant d’una visió tradicional de la prostitució com una pràctica degradada i degradant de l’ésser humà, forçada sobre dones explotades; hi ha qui declara ser feliç amb una activitat exercida voluntàriament i definida com un “ofici digne d’un reconeixement i regulació com qualsevol altre”. Les dues visions defensen el seu punt de vista a partir dels drets humans. Per a les abolicionistes, “la prostitució és

una violació dels drets humans de la dona”. Per a les legalitzadores, “el dret a la lliure elecció de feina i el dret a treballar són drets humans”.

Ja fa temps que el ple del Parlament Europeu es va negar a discutir sobre la prostitució com una activitat comercial, d’acord amb el que pretenia una proposta presentada pels liberals, però el rebuig no ha fet enrere els desigs d’alguns grups com Esquerra Unitària (comunistes) o Els Verds. El comunista italià Vittorio Agnoletto va avalar la conferència que el Comitè Internacional sobre els Drets dels Treballadors del Sexe a Europa (ICRSE) va celebrar recentment, per reconèixer el dret d’aquestes persones i aconseguir la legalització del treball sexual.

Dones i homes, fins a 126 persones originàries de 23 països de la Unió Europea, es citaren a Brussel·les per presentar un Manifest dels Treballadors del Sexe a Europa, que resumeix un any sencer de consultes. “Vivim en una societat on hi ha compra i venda de serveis. El treball sexual és un d’aquests serveis. Proporcionar serveis sexuals no hauria d’estar criminalitzat”, assenyalen els redactors del manifest.

El document demana que siguin reconeguts com a treballadors i tenir els mateixos drets i assistència social que la resta de treballadors. La legalització defensada per aquestes professionals és rebutjada per les feministes clàssiques del Lobby de Dones Europees. “La prostitució és una violació dels drets humans i s’ha de posar la pressió sobre els homes que pensen que poden comprar el cos d’una dona”, afirmen. Per a aquest grup el model a seguir és Suècia, d’on des de 1999 és il·legal demanar serveis sexuals, i volen que altres governs segueixin aquesta via.

A Holanda el negoci del sexe, legalitzat, ofereix grans beneficis a l’estat i suposa el 5 % del producte interior brut. El problema és que només és legal la pràctica de la prostitució d’aquells ciutadans de la Unió Europea, i no de moltes dones i homes d’altres països, que ho fan clandestinament i, fins i tot, més explotats que abans.

Activitats

1. Debateu a classe les dues postures sobre la prostitució que apareixen en aquesta informació.
2. Valoreu el model suec i l’holandès. Quin és el model espanyol actual?
3. Com seria una política progressista i avançada socialment sobre la prostitució?

PROSTITUCIÓ: TESTIMONIS

“Desde que vivía Franco estoy de puta. Era cuando nos llevaban a comisaría y nos rapaban el pelo, y esto siempre lo han querido prohibir, o regular, y nadie ha podido”. Cuando Marta, la cubana, tan bajita y oronda, se abre el abrigo negro que imita astracán para mostrar dos pechos que rebosan sobre el escote, la tarde madrileña, que transcurre a 11 grados centígrados, parece más invernal. “Claro, yo ya soy vieja, tengo 67 años y no me queda más que enseñarlas”. A Nadine, que tendrá cuarenta años menos que Marta (ambos nombres son supuestos), se le mueven las trenzas del pelo con las

carcajadas. Hoy es el octavo cumpleaños de su hijo, que vive con la abuela en Costa de Marfil.

“A ella todos los policías la conocen, ¿verdad, mami?” dice Nadine con admiración. Desengaño, una de las calles históricas de la prostitución en Madrid. Medio centenar de mujeres, todas aparentemente extranjeras (sólo una minoría de la cantidad indeterminada de entre 45.000 y 300.000 prostitutas que trabajan en España son españolas), se reparten los portales y esquinas de la zona, su tarifa: 25 euros completo. Los hombres miran pero pasan de largo. Febrero, dicen, es un mes muy malo. Nadine ha tenido dos clientes en 13 horas de esquina aunque, según Marta, es de las que más gana, entre 3.000 y 4.000 euros al mes. El grupito en el que conversan ambas incluye a dos ecuatorianas muy atildadas que andarán por la treintena. Una dice que era enfermera en su país; la otra, almacenista. Cada una es madre de dos hijos, que están allá. Todas aseguran tener papeles.

“Esta vida no me gusta, estar aquí exhibiéndose, preferiría limpiar calles, pero ¿qué ganas? ¿400 euros? Con eso no te pagas ni la ropa, ni el hostel ni puedes mandar dinero a tu país”. Ninguna quiere hablar de abandonar la calle para meterse en un burdel. Y dejan la mirada perdida si se les plantea si la prostitución, como ha (dicho) el Instituto de la Mujer, es una lacra que no debe regularse. “Pagas cinco euros de habitación, y lo demás es para ti, porque nosotras no tenemos chulo, sólo las rumanas”, explican quitándose la palabra. “En una casa cobras 60 euros y te quedas la mitad. Allí tienes que estar a determinada hora. Aquí vienes cuando quieres”, dice Nadine. La sombra azul de sus párpados le aclara la piel negra. “Y a ver quién va a pagar 60 euros”, se ríe, “si muchos vienen todas las semanas y te piden dos por uno”.

“Es más peligroso estar en pisos que en la calle. Cuando encuentras un cliente, vas a un hostel, donde siempre hay gente”. Hablan de hombres trajeados que apestan al desnudarse. De borrachos que no eyaculan y piden su dinero de vuelta. De clientes que roban. De palizas de skins en la Casa de Campo. De aquella compañera asesinada por un cliente habitual, que insistió en llevársela a su casa.

Sus planteamientos son así: lo que ganas, guárdalo, para cuando no puedas venir. Estás aquí por dinero, no porque te guste; pero no haces daño a nadie. (...)

Las botas de tacón de aguja que lleva Elena le quitan el aire añinado. Sus ojos azules se ciegan al sol junto a la Gran Vía madrileña. Cuatro compatriotas rumanas se apoyan en la pared. Todas, maquilladas, aparentan ser jóvenes. No tanto como Elena, que dice tener 19 años. Su castellano es casi perfecto: “Estudiaba idiomas en Rumania”, dice moviendo sus pestañas cargadas de rimel, “y he venido porque he querido, todo el dinero se lo mando a mi madre y a mi hermano”. “Si estamos en pisos no vendrá nadie, tendríamos que poner anuncios”, se lamentan.

Ana Alfageme “Debate sobre la prostitución”
EL PAÍS, 11 de febrer de 2006

Activitats

1. Quines semblances observeu entre aquestes històries i el que apareix a la pel·lícula Princesas?

2. Per què la gran majoria de les prostitutes que treballen a Espanya són estrangeres? Quin és el motor principal de la prostitució?
3. Sobre si les prostitutes han de ser al carrer o en un local i amb una activitat regulada, què en penseu?

APRENDRE A DEIXAR EL CARRER

No es la Pretty Woman que encandiló a un apuesto Richard Gere, ni habita en la ciudad de los sueños que permitió a Julia Roberts disfrutar de su peculiar estado de cenicienta. Ella vive con los pies en el suelo y sabe bien que una elegante corbata y un traje de mil euros pueden esconder a veces mucha miseria humana. Pero los sueños no cuestan dinero y Perly, como así se hace llamar en las calles del antiguo barrio chino de Barcelona, también los tiene. Y muy claros.

“Siempre quise tener mi propio negocio. Me gusta la cocina y también la costura. Sobre todo la costura. La tengo aquí en la cabeza. Pero ya veremos hacia dónde me decanto. Estoy dispuesta a llegar hasta el final”. Ese final al que se refiere Perly es el curso de recolocación de las trabajadoras sexuales, como se definen. Ella es una de las elegidas. “Llegué a pedir información hasta tres veces. No creía que esto fuera para mí”, reconoce. “Pero aquí estoy”. La autoestima de Perly deja mucho que desear. Es una característica que comparte con muchas de las chicas que como ella hacen la calle. “Escribo muy poco a poco y con muchas faltas, y leo muy despacio”, se justifica. Pero está dispuesta a cambiar y por ello ha adquirido un compromiso que nada tiene que ver con el Ayuntamiento ni con la sociedad, sino con ella misma. “Quiero salir de esto. Me imagino mayor y pienso: ¿quién va a querer entonces venirse conmigo?”. Sólo tiene 44 años. Toda una vida para una sudamericana que está a punto de ser abuela por tercera vez.

Su hija y su familia, por las que comenzó a prostituirse para darles de comer, son también el motivo principal por el que ahora quiere dejarlo. Y recuerda todas las veces que cogió un vuelo para hacer la calle en países vecinos que garantizaban su anonimato y mantener oculta su profesión. Se estrenó con una banda dedicada al tráfico de mujeres. “Sabía lo que hacía, y aunque era muy peligroso a mí me fue bien y no tuve problemas”. (...)

Ella se ha buscado un trabajito por horas limpiando en casas para poder pagarse los autónomos. También ha empezado a estudiar informática. Una vez decidida ha optado por echar toda la carne en el asador. Y no pierde la esperanza de poder encontrar algún que otro trabajo por las tardes para complementar sus ingresos. De hecho, ha enviado ya más de diez currículos a diferentes empresas. De momento tira adelante con sus ahorros, porque si algo tiene Perly es previsión. Y aunque ahora oculta su identidad y su rostro, está más que dispuesta a dar la cara si logra su más preciado sueño.

Antònia Justícia “Aprender a dejar la calle”
LA VANGUARDIA , 26 de maig de 2006

Activitats

1. L'autora del reportatge l'inicia parlant d'una pel·lícula, Pretty Woman. L'heu vista? Si no és així procureu veure-la i compareu la visió de la prostitució que es dona en d'aquest film amb el plantejament de Princesas.
2. Què vol dir que 44 anys són tota una vida per una sud-americana?
3. Creieu que aquests cursos de recol·locació de treballadores sexuals són útils? Creieu que caldria estendre'ls? Representen una via per alliberar aquestes dones del carrer?
4. Creieu que aquesta persona i les opinions que expressa, són representatives de les dones que es dediquen a la prostitució? Què caldria fer, doncs, amb les persones que no tenen les idees tan clares?